

MAILA TALVIO ÉS ELSŐ MAGYARUL MEGJELENT MŰVE.

Irt: *Faragó József.*

MAILA TALVIO neve már egy emberöltőnél hosszabb idő óta fémjelzett és klasszikus csengésű név az Ezer Tó országában. Számos munkája idegen nyelveken is méltó föltűnést keltett a nyugateurópai országokban. Hogy nálunk, nyelvrokoni között, mindedig olyan kevesen tudtak róla, és csak most vonulhat be egyik örökbecsű regényével testvérmemzete irodalmába, ezen a jelenségen el lehet töprengeni, sőt talán meg is lehet magyarázni, csak egyet nem lehet mentegezni.

A nagy finn író — *Mikkola J. J.* egyetemi tanár, a világhírű szlávista nyelvtudós felesége — 1871-ben született Finnország *Häme* nevű tartományának keleti részében és eleinte az idegen hangzású *Winter* volt a családneve. Mai nevének (*Talvio*) gyökérszava (*talvi*) etimológiai szempontból és jelentés szerint megfelel a magyar «tél» szónak. A név viselője meglepően termékeny és sokoldalú író. Irt közismert és nagyjértékű regényeket: *Aili* (= finn leány-keresztnev), *Két szerelem* (Kaksi rakkautta), *A nép körében* (Kansan seassa), *Pimeäpirtti* (= finn tanya neve) pusztulása (*Pimeänpirtin hävitys*), *Juha Joutsia* (= finn férfinév), *Louhilinna* (= finn vár-név), *Csillagok alatt* (*Tähtien alla*), *Éjjeli madár* (*Yölintu*), *Ninive gyermekei* (*Niniven lapset*), *Az élet arca* (*Elämän kasvot*), *Szem az éjtszakában* (*Silmä yössä*), *A darvak* (*Kurjet*), *A jegygyűrű* (*Kihlasormus*), *A harang* (*Kirkonkello*), *Iskola és pálca* (*Opin sauna*) stb. Irt nagyszerű novellásköteteket: *A pók* (*Hämähäkki*), *A láthatatlan könyvelő* (*Näkymätön kirjanpitäjä*), *Szívék* (*Sydämet*) stb. Irt színműveket, beszédeket, életrajzokat, cikkeket, irodalomtörténeti vázlatokat. Pompás fordításokat készített különféle külföldi irodalmak remekműveiből. Évtizedek óta vezeti minden csütörtök este *meilahti* otthonában, az *idillikus Laaksolában* a finn egyetemi ifjúság irodalmi önképzőkörét s alig van a fiatalabb finn nemzedéknek olyan közismert szereplője, aki *Maila Talvio* irányításától függetlenül bontotta ki tehetségét. *Maila Talvio* minden — egymással összeegyeztethető — finn tudományos, művészi, társadalmi, nemzeti, hazafias, népnevelési, eszmei és szociális mozgalom lelke és éltetője. Gazdag, áldásos és sikeres élet áll a ma 65 éves író nő mögött.

Maila Talvio a mai Finnország legnagyobb közönségű írónője. Műveinek tárgyát részint a vidéki, részint a városi életből meríti. Szembeállítja a munkáiban a külvárosi nyomortanyák, a fölkapaszkodott üresfejűek és a megtollasodott harácsolók önző képmutatását és sivár léhaságát a falusi nép önfeláldozó becsületességével és romlatlanságával. A vidéki élet szeretetét szülei otthonából, a falusi papházból hozta magával egész életét betöltő örökségnek. Kiméletlenül szembeállítja a társadalmi ellentéteket, könyörtelenül leleplezi az erkölcsi visszasságokat és megalkuvás nélkül követeli a védtelenek helyzetének javítását. Erkölcsi fölfogása nőiesen lelkes, érzékeny és idealista, csak helyvel-közzel keríti hatalmába egy röpke percre a lemondás és a keserűség, de az is csak azért, hogy annál magasabb régiókba szárnyalhasson a

következő pillanatban. Vérmérséklete erős, szilaj, aktív és magávalragadó. Képzetele páratlanul egyéni és elképesztően gazdag. Előadási módja zamatos, élénk, könnyenfolyó (hol gyorsmenetű, hol elszélesedő és aprólékos, amint a hangulat megkívánja), népiesen csevegő, közvetlen, elbűvölően bájos, tősgyökeres, lírai rögtönzésű és változatos: lebilincselő együttérzés, aranyos humor ömlik el rajta, és áltandóan fölcsigázva tartja az érdeklődést. Ábrázolása romantikus és naturalista: az előbbiben ragyogó képzetele segíti, az utóbbiban személyes élményei támogatják. Típusai húsból és vérből valók, szemléletesek és lélektanilag megokoltak, néha elferdült és beteges lelkek, akikben a szülők vétkeinek kései bűnhődését akarja szemléltetni. Többnyire a nőt teszi művei középpontjává, körülötte csoportosulnak az eszmék és az események. Jellemző ereje, tárgyilagossága, önfegyelmzése, lélekrajza és élelátása minden csodálatunkat megérdemli. Ernyedetlen aktivitása, aszkétikus életszemlélete, óvatos irányzatossága, világosság utáni epekedése és lelki összhangra vágyó sóvárgása észrevétlenül izzik a hamu alatt. Világjavító tervei jobban bíznak az egyéni nevelés előrelendítő hatásában, mint a közösségi viszonyok máról-holnapra való megváltoztatásának sikerében. Jóságos szíve, mélyrőljövő vallásossága és szociális érzése meleg forrásként buzog elő arányos mondatai közül. Alig volt Finnországban még egy író, akinek művei nagyobb hatással lettek volna a finn nép minden rétegére Maila Talvio könyveinél.

A «Darvak» a finn író legmegkapóbb társadalmi regénye, a napokban került a magyar könyvpiacon. A mű háttére az orosz elnyomatás utolsó nekirugaszkodása, a világháború, az összeomlás, a bolsevizmus kitérése és a finn szabadságharc. Hogy milyen mélységek rejlenek e hasonlíthatatlanul mozgalmas korszak eseményeinek legmélyén, azt nem lehet e szűk keretek között előadni. Az őszerejű Élet zuhogása tajtékszik belőle a szemünk elé. Napsugaras mókák, kacagtató bohóságok, megrikató vereségek, föl-fölujjongó diadalok és soha nem látott tragédiák kergetőznek és bujócskáznak kifogyhatatlan gazdagságban a könyv első oldalától az utolsóig egy acélosan kemény, szálegyenes, tengernyi mélységű és felhőkig magasuló női lélek fejlődési fokozataiban föloldódva. El kell olvasni és gondolkodni kell rajta. El is olvassa és gondolkodik is rajta mindenki, ha egyszer belekezdett, mert törölmetszett irodalmi értékei mellett olyan izgalmas és érdekes könyv, mintha tisztán szórakoztató olvasmánynak készült volna. Bátran megállapíthatja Maila Talvio regényének kiválóságait bárki — összeférhetetlenségi látszat fölmerülése nélkül —, mert ezek az erények természetesen és kétségtelenül tetőtől-talpig függetlenek a fordítástól.

Szeretettel köszöntjük Maila Talviót, aki most Budapestre is ellátogatott, magyar földön. Nemes lelke, gazdag élete és nagy művészete megtanított bennünket arra, hogy minden mulandó — csupán az arany örök.

EGY GYEREKHEZ.

*Hol van a játék? Ügy-e elűnt?
Megeredt árja két szemednek...
Mil sajnálsz rajta?... Ocska volt már...
Azt mondod, hogy nagyon szeretted...*

*Te voltál, aki összetörted
És félrelökted a sarokba;
Miért sírsz most, hogy egy szép napon
A mama fogta és kidobta?...*

Rahovszky Menyhért.